

Hniezdenie *Lanius excubitor* pri Šenkviciach (Z Slovensko)

Breeding of Lanius excubitor near Šenkvice (W Slovakia)

Ján JURÁŇ

Komenského 14, 900 01 Modra, Slovensko

Strakoš sivý (*Lanius excubitor*) patrí na Slovensku k zriedkavým hniezdičom, pričom hniezdi hlavne v severnej časti Slovenska a počet hniezdnych párov sa odhaduje celkom na 500–1000 (Krištín & Hromada 2002). Kým na jeho tradičných hniezdiskách na severe Slovenska zrejme ubúda, od 90-tych rokov 20. stor. zaznamenávame jeho rozširovanie smerom na juh a to najmä na území západného Slovenska (Krištín et al. 2001).

Dňa 27. 5. 2005 som monitoroval vtáctvo v agrocenóze v okolí Šenkvic a Modry. O 8:30 som v korune jaseňa v agátovom stromoradí pri poľnej ceste spozoroval najmenej tri čerstvo vylietané juvenilny. Preletovali na konároch asi vo výške 3–5 m a prenikavým krikom sa dožadovali potravy od rodičov. Na vrchole susedného agátu bol súčasne pozorovaný aj jeden dospelý jedinec s mimoriadne opatrným správaním. Mláďatá naopak napriek mojej prítomnosti zostali na svojom stanovišti a nejavili známky strachu. Lokalita sa nachádza v k. ú. Šenkvice (DFS 7670), asi 1,5 km SV od VN Šenkvice pri priesečníku agátového stromoradia a starej zarostenej aleje smerujúcej od hája Silárd k hlavnej železničnej trati Bratislava – Košice (cca 167 m n. m). V biotope sa okrem agátov nachádzajú ďalšie staré a vysoké stromy, najmä jasene, pagaštany, orechy, čerešne, hrušky a vrbý, ako aj tŕnité kríky. V blízkom okolí sú polia s obilím, ďatelinou a kukuricou, veľké betónové hnojisko a dva veľké stohy slamy. 3. 6. 2005 predpoludním neboli pozorované na lokalite žiadne jedince, avšak dňa 30. 6. 2005 v čase medzi 18:00–19:15 sme na suchých vrcholcoch orecha v stromoradí zreteľne identifikovali dvoch jedincov, asi 100 m od miesta pôvodného pozorovania (spolu s P. Puchalom).

Ďalšie pozorovania sú z lokality neďaleko VN Zadný Šúr medzi Modrou a Šenkvicami neďaleko sútoku Prochádzkovho a Stoličného potoka, a to 26. 6. 2005, 19:00, 1 ex. a 8. 7. 2005, 18:15, tiež 1 ex. Táto lokalita je od miesta opísaného pozorovania mláďat vzdialená vzdušnou čiarou asi 4 km JZ. Začiatkom mája 2003 (teda v plnom hniezdnom období) bol druh pozorovaný na okraji Modry (Lančarič in verb.) a počas prieskumu 22. 5. 2004 aj pri VN Ronava na Trnavsku (Kvetko & Dobšovič in verb.). Pri VN Zadný Šúr som v období február 2003 – marec 2004 viackrát zaznamenal jedinca, loviaceho z posedu na elektrických drôtoch, vrcholci stromu alebo na tŕnitom kríku a pri cintoríne v Modre – Kráľovej neďaleko malej požiarnej vodnej nádrže 20. 5. 2005. Zaujímavé pozorovania ešte južnejšieho hniezdného výskytu uvádza R. Kvetko, ktorý pozoroval 17. 4. 2004 dospelého jedinca a 18. 7. 2004 jedného adulta s vylietavým mladým, ktorý žobral potravu od rodiča až v Jurskom Šúre (DFS 7769).

Zistenie hniezdenia a hniezdnych výskytov strakoša sivého na ďalšom mieste juhozápadného Slovenska potvrdzuje hypotézu posunutia hniezdného areálu toho druhu do panónskej oblasti.

Literatúra

- KRIŠTÍN A., LENGUEL J. & SÁROSSY M. 2001: Posúva sa hranica strakoša sivého *Lanius excubitor* na Slovensku na juh? — *Tichodroma* **14**: 67–70.
- KRIŠTÍN A. & HROMADA M. 2002: Strakoš veľký (*Lanius excubitor*). — Pp.: 567–569. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. — VEDA, Bratislava, 688 pp.

Došlo: 27. 7. 2005
Prijaté: 28. 7. 2005